

Nr 37.

Ankom till Riksdagens kansli den 10 mars 1913 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande av lägenheter från förra militiebostället Bolum nr 9 Munkagård i Skaraborgs län, jämte en i ämnet väckt motion.

(1:a Avd.)

I en till Riksdagen den 13 december 1912 avlåten, till jordbruksutskottets förberedande handläggning hänvisad proposition, nr 27, har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgiva, att nio till förra löjtnantsbostället 1 mantal Bolum nr 9 Munkagård i Bolums socken av Skaraborgs län hörande områden må, vart för sig med i statsrådsprotokollet angiven areal, från egendomen upplåtas enligt kungl. kungörelsen den 31 december 1909 angående förändrade grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förvärva egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande av de i kungl. brevet till domänstyrelsen samma dag i fråga om tillämpningen av berörda grunder meddelade närmare bestämmelser.

I detta ärende har departementschefen till berörda statsrådsprotokoll anfört följande:

»Vid en den 25 september 1911 å förra löjtnantsbostället 1 mantal Bolum nr 9 Munkagård i Bolums socken av Skaraborgs län hållen uppskattningsförrättning för förnyad utarrendering från den 14 mars 1914 av egendomen, som lämnar mer än 600 kronor i årligt arrende, hava uppskattningsmännen väckt förslag om försäljning till innehavarna av

Bihang till Riksdagens protokoll 1913. 10 saml. 20 häft. (Nr 37—38.) 1

tre lägenheter, upptagande de delar av egendomens hemskifte, som äro belägna öster om landsvägen mellan Hornborga och Varnhem, varemot uppskattningsmännen ansett sig ej kunna fästa avseende å framställningar från åtskilliga andra personer att få förvärva områden av samma skifte.

Då emellertid denna egendom vore belägen i en bördig trakt, endast 0.1 mil från Broddetorps järnvägsstation, med inägorna fördelade uti från varandra av främmande ägor skilda skiften med god åkerjord, vartill komme skogsskiften, hade det syntts domänstyrelsen, som om förutsättningar förefunnes för bildande av flera egna hem därav än som föreslagits. Med hänsyn därjämte till nu rådande strävan att söka åstadkomma egnahemslägenheter åt mindre bemedlade samt då, vad beträffade denna egendom, spekulanter på jord i sådant syfte ej saknades, hade styrelsen återremitterat ärendet till uppskattningsmännen med uppdrag att taga under förnyad omprövning, huruvida med avseende å föreliggande omständigheter egendomen befundes lämplig att helt eller till större del än som redan föreslagits användas i förutnämnt syfte. Sedan styrelsen emottagit förnyat, den 27 mars 1912 upprättat förslag i ärendet, har styrelsen uti underdånig skrivelse den 19 april 1912 underställt detsamma Kungl. Maj:ts prövning och därvid överlämnat samtliga handlingar i ärendet, däribland en av extra lantmätaren E. O. Janson år 1910 över egendomens inägor upprättad karta med beskrivning.

Av handlingarna inhämtas, bland annat, följande.

Egendomens ägor äro, såsom nämnts, fördelade i flera skiften, nämligen hemskiftet, madskiftet och fyra skogsskiften, av vilka 6 skiften madskiftet och det så kallade hagmarksskiftet å berget Billingen ligga på ett avstånd av 2.5 kilometer och de tre återstående skogsskiftena omkring 4, 6 och 8 kilometer från hemskiftet, de tre sistnämnda skogsskiftena på Billingen i nästan rak riktning från huvudgården. Av egendomens särskilda skiften innehålla hemskiftet 33 hektar 73.5 ar, därav 30 hektar 17.2 ar tomt och åker, 3 hektar 5.3 ar äng och 51 ar vägar, madskiftet 3 hektar 33.5 ar, därav 2 hektar 84.3 ar åker, 46 ar äng och 3.2 ar väg, hagmarksskiftet 7 hektar 96 ar, därav 64.4 ar tomt och åker, 7 hektar 22.8 ar skogsmark och 8.8 ar vägar, samt de tre återstående skiftena tillhoppa 20 hektar 55.48 ar skogsmark. Egendomens hela areal utgör således 65 hektar 58.48 ar. Över hemskiftet går Lidköping—Skara—Stenstorps järnväg.

Förenämnda tre av uppskattningsmännen till försäljning föreslagna lägenheter äro bebyggda med innehavarna tillhöriga hus och utgöras av följande områden, nämligen

smeden Carl Lindströms lägenhet ägofigurerna å förberörda karta nr 17—20 om 12.2 ar, därav 9.5 ar åker och tomt samt 2.7 ar ängsren;

Sven Johan Andersson Nordgrens lägenhet ägofigurerna å kartan nr 44—46 om 31.8 ar, därav 30.8 ar åker och tomt samt 1 ar äng; samt

Per Jakobssons lägenhet ägofigurerna å kartan nr 42 och 43 om tillhoppa 5.7 ar tomt och trädgård.

Ifrågavarande lägenheter hava av uppskattningsmännen saluvärderats till respektive 250, 600 och 200 kronor samt arrendevärderats till 10, 25 och 8 kronor.

Bland de ansökningar om lägenhetsförvärv, å vilka uppskattningsmännen vid första uppskattningsstillfället ansett sig ej kunna fästa avseende, voro en av skomakaren Karl Herman Lindstedt, som äger en stuga å tomt nr 29 å kartan, en av Ture Andersson, som äger en handelsbod å ägofiguren nr 30, samt en av egendomens arrendator L. J. Johansson, som äger en å hagmarksskiftet befintlig stuga med ladugård.

Uti avgivet yttrande har vederbörande jägmästare till följd av hagmarksskiftets avlägsna läge med dålig utfartsväg och jordmånens kläna beskaffenhet förklarat sig anse samma skifte ej för närvarande lämpa sig för upplåtande till eget hem. Däremot lämnade skiftet gott bete och borde därför lämpligen bibehållas till gården. Å de andra skogsskiftena kunde enligt jägmästarens mening någon odling för jordbruk ej förekomma, då därå saknades odlingsbar mark och belägenheten vore sådan, att man vid barmark endast med svårighet kunde komma dit till fots.

Uppskattningsmännen hava beträffande först madskiftet anfört, att detsamma vore så lågt beläget, att det ej lämpade sig för bebyggande och således ej heller för självständigt bruk. Den å hagmarksskiftet befintliga lägenheten, varå byggnaderna tillhörde egendomens arrendator, hade så ringa omfattning och sådant läge, att, även om den upplättes kostnadsfritt, den ej skulle finna avnämare, om med förvärvet följde skyldighet att bygga. Lägenheten vore däremot av betydelse för egendomens arrendator, som genom därstädes boende arbetare bereddes tillfälle att utöva uppsikt över kreaturen under betestiden; och vore det säkerligen av denna anledning, som husen tillkommit. I fråga om de övriga skogsskiftena åberopade uppskattningsmännen jägmästarens yttrande. Vidkommande slutligen hemskiftet anförde uppskattningsmännen, att Broddetorps nära intill liggande stationssamhälle ej hade betingelser för sådan utveckling, att utsikt funnes, att ett större

antal tomter skulle finna köpare. Att från hemskiftet till egna hem avsöndra en del, särskilt det söder om järnvägslinjen liggande området, som innehöle en areal av 10 hektar 34.4 ar, låte sig visserligen göra, men endast under förutsättning att jorden försålde till underpris. Denna jord representerade ett värde av 600 kronor per hektar och skulle således, om området delades i två lika stora delar om 5 hektar 17.2 ar, vardera lägenheten hava ett värde av över 3,000 kronor. Nödiga byggnader härå krävde en kostnad av minst 4,000 kronor och skulle sålunda den bebyggda lägenheten komma upp i ett pris av över 1,400 kronor per hektar, vilket vore fullständigt orimligt. Erfarenheten hade också på det bestämdaste givit vid handen, att egendommar, även med vida bättre lägen än här vore fallet, vilka planlagts för styckning till egna hem, ej funnit köpare, så snart det gällt mark utan byggnader. Därjämte skulle vid sådan styckning egendomens under senare tid uppförda och i fullgott stånd varande byggnader ej komma till full användning.

För att emellertid tillmötesgå redan anmälda och möjligen framdeles uppträdande spekulanter hava uppskattningsmännen föreslagit, att ytterligare sex å hemskiftet närmast väster om förberörda väg belägna områden skulle från egendomen avsöndras och försäljas med nedan angivna arealer och saluvärden, nämligen

Litt. å kartan	Ägofigurer å kartan	Areal i ar			Saluvärde kronor	Arrendevärde kronor
		åker	tomt	Summa		
a	av 27, av 28 och 29	17.5	7.0	24.5	500	20
b	av 28 och 30	11.1	3.9	15.0	600	30
c	av 35	37.0	—	37.0	750	35
d	av 40	41.3	—	41.3	800	40
e	av 40	42.6	—	42.6	850	40
f	av 40	49.2	—	49.2	1,000	50

Uppskattningsmännen hava vidare föreslagit, att lägenheterna litt. a och b skulle hembjudas deras innehavare, nämligen litt. a förenämnde skomakaren Lindstedt och litt. b bemälde Ture Andersson.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har förklarar sig instämma uti uppskattningsmännens förslag, vilket ock biträtts av domänstyrelsen.»

Utskottet har i detta sammanhang till behandling förehaft en av herr *Karlson* i Västtomten i Andra kammaren väckt motion, nr 243, däri hemställts, att Riksdagen ville bifalla kungl. propositionen med den ändring, att följande lägenheter måtte åsättas nedannämnda priser, nämligen: smeden Karl Lindströms lägenhet 200 kronor, S. J. Andersson-Nordgrens lägenhet 400 kronor, Per Jakobssons lägenhet 100 kronor, K. H. Lindstedts lägenhet 400 kronor och Ture Anderssons lägenhet 300 kronor.

Motion.

I avseende å de skäl, som av motionären anförts till stöd för framställningen, tillåter sig utskottet att hänvisa till själva motionen.

Mot Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning om upplåtande av de i statsrådsprotokollet angivna områdena har utskottet icke haft något att erinra. Beträffande det av motionären framställda förslaget om nedläggning av de föreslagna saluvärdena för fem av områdena i fråga, anser utskottet, vid det förhållande att uppskattningsmännen utan meningskiljaktighet beslutat åsätta dessa områden nämnda värden, mot vilka de i ärendet hörda myndigheterna icke haft något att erinra och vilka utskottet för sin del finner skäliga, att någon förändring i samma värden icke bör av Riksdagen vidtagas. Utskottet hemställer alltså,

Utskottet.

att Riksdagen må, med avslag å herr *Karlsons* ifrågavarande motion, bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 10 mars 1913.

På jordbruksutskottets vägnar:

D. PERSSON i Tällberg.

Närvarande: herrar Persson, Tamm, Odelberg, Fahlén, Lundell, greve Hamilton, Kronlund, Linders, greve Wachtmeister, Ingeström, Barthelson, Berggren, Jonsson, Ekerot, Nilsson i Tånga och Olausson.
